

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124.)

Zondag 21 Mei 1899. N°. 1117.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonnementen en Advertentieaan de ADMINISTRATIE: Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam.

Abonnementenprijs: franco aan huis, per drie maanden / 1.20, voor het Buitenland per jaar / 3.50 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.

„En de Geest Gods in ulieden woont.”

(PINKSTERDAG)

Wet gij niet, dat gij Gods tempel zijt, en de Geest Gods in ulieden woont?

1 Cor. 3: 16.

Er is maar één Uitstorting van den Heiligen Geest geweest. Die Uitstorting greep slechts éénmaal plaats. Ze kon daarna nooit meer ongedaan worden gemaakt, en behoefde daarom nimmermeer herhaald te worden. En al ons Pinksteren bestaat dus daarin, dat we de heugenis, de herinnering van het ééne groote Pinksterwonder vernieuwen, en weer het oog ontsluiten voor wat er ook in ons midden en in ons eigen hart van dat ééne Pinksterwonder, van die ééne Uitstorting des Heiligen Geestes na werkt. Alle voorstelling, alsof hetgeen op het groote Pinksterfeest, na Jezus' Hemelvaart, te Jeruzalem plaats greep, ook voor ons moest worden afgebeden, en alsof elke opwekking van het geestelijke leven in de Gemeente des Heeren in zulk een vernieuwde Uitstorting van den Heiligen Geest zou bestaan, moet afgekeurd en geweerd. Dat alles mag doelen op nieuwe geestelijke werkingen, op het ontvangen van nieuwe gaven des Geestes, en op het zich openbaren in ons van verhoogde kracht des Heiligen Geestes, maar het is nooit, en kan nooit zijn, een nieuwe Uitstorting van den Heiligen Geest. En dat eenvoudig omdat de Heilige Geest dan eerst van ons zou moeten zijn weggegaan, en zich weer in den hemel zou hebben moeten terugtrekken, om eerst daarna ten tweeden male neder te dalen, en omdat dit iets is wat niet kan, want, gelijk de Catechismus het zoo heerlijk bejijdt: „Die Heilige Geest blijft bij ons in der eeuwigheid.” Jezus zelf zei er van: „De Geest der Waarheid blijft bij ulieden, en zal in u zijn.”

Er is alzoo geen Uitstorting van den Heiligen Geest in ons. Er is nooit anders geweest, en er zal nooit anders komen, dan die ééne Uitstorting, die in de Opperzaal te Jeruzalem plaats greep, en de Uitstorting van den Heiligen Geest, die daar en destijds plaats greep, was niet een Uitstorting van geestelijke krachten of gaven, maar de Uitstorting, de inlating van God den Heiligen Geest zelve. Gelijk de tweede Persoon van de Drieëenheid tot ons nederdaalde bij de kribbe van Bethlehem, zoo daalde de derde Persoon der heilige Drieëenheid tot ons neder op den tienden dag nadat Jezus weer ten hemel was opgevaren.

Wel wordt er daarna ook in Hand. 10: 44 van de samenkomst in het huis van kapitein Cornelius te Caesarea gezegd: „dat de Heilige Geest viel op allen die het woord hoorden”, maar dit wordt in het vlak daarop volgende vers nader in dien zin verklaard, dat DE GAVE des Heiligen Geestes of hen uitgestort was, of gelijk Petrus in vs. 47 zegt: „zij hebben den Heiligen Geest ontvangen, gelijk als ook wij.” Men moet, om dit in zijn onderling verband wel te verstaan, dehalve in het Pinksterwonder zelf scherp onderscheiden tusschen tweeërlei: Ten eerste het nederdalen van God den Heiligen Geest, om in de Gemeente van Christus duurzaam tot aan het einde der wereld te woonen. En ten tweede de uitwerking van deze nederdaling op de enkele apostelen en de enkele personen, die met hen waren. Dat laatste nu is te Caesarea herhaald, niet het eerste, en daarom noemt Hand. 10: 45 dit laatste de gave des Heiligen Geestes.

Toch kan het goed zijn dit onderscheid tusschen de gave des Heiligen Geestes, en het nederdalen van den derde Persoon der heilige Drieëenheid, iets nader in te denken. Kwalijk toch kan ontkeurd worden, dat het zeer voor de hand ligt, om verward te raken in de veelszins gelijksoortige uitdrukkingen, en dat te meer naardien in de Heilige Schrift zelfs de toelag niet bestaat, om deze verschillende uitdrukkingen, die op de inwerking van den Heiligen Geest betrekking hebben, scherp uit elkander te houden. Veeleer loopen die uitdrukkingen telkens geheel in elkander over, en valt het niet dan uiterst moeilijk, om heider in te zien, wat nu eigenlijk de Uitstorting van den Heiligen Geest op den grooten Pinksterdag van zoo velerlei andere inwerkingen van den Heiligen Geest, die in het Oude Testament, en zoo vóór als na Jezus' Hemelvaart vermeld worden, kenmerkend onderscheidde.

Of hoe, was de Heilige Geest dan ook niet onder Israël reeds aanwezig? En staat er ook niet in Jesaja 63: 11: „Waar is Hij, die zijnen Heiligen Geest in het midden van hen stelde?” Betuigt ook David niet, dat hij den Heiligen Geest bezat, als hij in Psalm 51: 13 smeekt: „Verwerp mij niet van uw aangezicht, en neem uwen Heiligen Geest niet van mij!” Staat er niet van Jezus geschreven, dat de Heilige Geest „op hem nederdaalde als een duif”, en dat hij „den Heiligen Geest bezat zonder mate”? Ja, lezen we niet dat Jezus, vóór den Pinksterdag, op zijn jongeren blies zeggende: „Ontvangt den Heiligen Geest.” En is dit zoo, hoe is het dan mogelijk, dat nochtans in de Heilige Schrift des Ouden Verbonds, bij profetie na profetie gesproken wordt van een Uitstorting van den Geest die nog eerst komen moest, en veel sterker nog, dat Jezus tot driemaal toe zoo nadrukkelijk als het slechts kon, aan zijn jongeren betuigt, dat hij pas na zijn Hemelvaart, den Heiligen Geest zenden zal, ja dat, zoo hij niet ten hemel opvaart, die Heilige Geest niet komen kan. Reden waarom er dan ook in Joh. 7: 39 staat: „De Heilige Geest was nog niet, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was.”

Dit alles schijnt, waarom het verheeld? onderling in lijrechte tegenpraak te zijn. Eenerzijds is de Heilige Geest er, en anderzijds is Hij er nog niet, maar moet nog komen. Hij is tegenwoordig, en anderzijds heet het, dat Hij nog pas aanstaande is. Eenerzijds heeft het al den schijn, alsof de komst van den Heiligen Geest niets anders beteekent, dan zijn algemeene, steeds voortgaande werking op de herten, en anderzijds wordt het zoo voorgesteld, dat zijn komst aan één bepaald oogenblik gebonden is, en dus slechts eenmaal kan plaats grijpen, en dat dit ééne bepaalde oogenblik dan ingaat, als Jezus, ten hemel gevaren, en verhoogd in heerlijkheid, zal gezeten zijn aan de rechterhand des Vaders. Het staat er zoo scherp en duidelijk: „Het is u niet, dat ik heenga, want indien ik niet weega, zoo zal de Trooster tot u niet komen; maar indien ik heenga, zal ik Hem tot u zenden.”

Het is, om hierin licht te krijgen, volstrekt noodig, zich eerst wel rekenschap te geven, van wat men in het gemeen te verstaan heeft, onder een geest die zich van ons meester maakt, in ons komt, en ons leidt. Ook in het gewone leven spreken we hier telkens van. Ieder spreekt van den geest dezer eeuw, van den geest des tijds, van een geest van ontevredenheid, een geest van losbandigheid, en zooveel meer, als van zoovele geesten die zich van een persoon, of een huis, of een kring, of een klasse der maatschappij meester maken. Ontdekt men in zekeren

kring van personen een algemeene stemming, die zich niet tot één oogenblik bepaalt, maar doorgaat, en telkens weer in allerlei dingen uitkomt, — die ge afkeurt, dan zegt ge, dat er in dien mensch, of in dat gezin, of in dien kring een verheerde geest heerscht. Als de bevolking onder den invloed van zulk een geest tot oproer overslaat, en dat oproer wordt bedwongen, en er komt weer een betere stemming in de gemeenten, dan zegt men, dat er weer een betere geest onder het volk komt. En op soortgelijke manier gewagen we van een dichtertijde geest, van een nobelen geest, van een geest van beschaving, van een geest van arbeidszaamheid. Kortom zoowel in kwaden als in goeden zin, gebruiken we het woord „geest” in allerlei verbanden, en daardoor uit te drukken, dat we een werking, een gisting, een stemming waarnemen, die zich niet verklaren laat uit één enkel voorval, uit een enkele wilsdaad, en daarom niet snel voorbijgaat, maar die aanhoudt, die telkens zich weer vertoont, die bij meerdere tegelijk voorkomt, die leiding en toon geeft, en die daarom bestempeld wordt als heerscheide.

Merkt ge in een persoon, dat er iets is dat telkens weer, en onder allerlei vorm, bij hem uitkomt, en waardoor hij blijkt gedreven te worden; of ook ontwaart ge in een gezin, of bij een klasse van menschen in de maatschappij, iets dat aan velen gemeen is, dat bij die velen gedurig weer te voorschijn treedt, waardoor ze zich laten leiden, en waarvoor ze warm worden, dan spreken we, zoo bij dien enkelen mensch, als bij zulk een gezin of kring, van een geest die hen verzet, hen beheerscht en hen leidt. Die enkele personen, of gezinnen of kringen, doen zich dan aan ons voor als lijdende hieronder verkeerende, en die geest vertoont zich dan als een macht, die het denken en gevoelen van die personen of kringen aan zich onderworpen heeft. Ze denken zoo niet uit zichzelf, maar die gedachte, die zin, die stemming is van buiten in hen gekomen, is in hen tweeweggebracht, en zoolang ge dien geest die hen op het oog blijk beheerscht, of niet uitdrijft en vervangt door een beteren geest, weet ge vooruit, dat ze zullen blijven handelen, gelijk ze dusver deden. Eerst als ge er een anderen geest in kunt brengen, zullen ook de menschen zelve anders worden.

Hoe we ons zulk een geest nu hebben voor te stellen, blijft een onopgelost raadsel. Sommigen namen aan dat deze geesten een zelfstandig bestaan hadden, en zagen er dan in of boze of goede engelen, die door hun invloed en inwerking de menschen in hun macht hielden. Anderen, zonder zóó ver te gaan, kenden toch aan deze mystieke geesten een soort van zelfstandig bestaan toe. Terwijl anderen weer, het zelfstandig bestaan van zulke geesten ontkennde, staande hielden, dat we onder zulk een geest niet anders te verstaan hadden dan het gemeenschappelijke in veler gedachten en stemming. Zeker is het dat ook de Heilige Schrift er van spreekt, dat God zal uitzenden een geest der dwaling enz. Doch zonder ons hierin te verdiepen, staat dan toch vast, dat er en volgens het gemeene spraakgebruik, en volgens de Heilige Schrift, zulke geesten bestaan en heerschen, en dat scherp tusschen die geesten zelve, en tusschen de werking van die geesten moet onderscheiden worden.

Nu is het gebied, waarop en waarover zulke geesten heerschen zeer verschillend. De ééne maal spreekt ge van een geest, die in een persoon uitkomt, en verstaat dan er onder, dat ge bij dien man of die vrouw behalve de gewone wilsuiften, ook zeker iets waarneemt, dat telkens weer uitkomt,

dat uw aandacht trekt, en dat zeker stempel drukt op heel zijn manier van doen. Als ge zegt dat in iemand een ordelijke geest heerscht, bedoelt ge, dat er, afgezien van zijn daden op zichzelf, telkens bij hem zekere zin voor orde en regelmaat uitkomt, die in zijn levenswijze, in zijn studie, in zijn geldzaken, in zijn correspondentie, in zijn arbeid, op allerlei manier u gedurig treft en toespreekt. Het is dan het algemeene dat in alle bijzonderheden als drijvende kracht in hem openbaar wordt. Veel breder wordt het terrein waarop zulk een geest werkt, zoo hij heel een gezin kenmerkt. Dan is er in zulk een gezin een geest van arbeidszaamheid, een geest van ernst, een geest van gezelligheid, en wat dies meer zij, die u bij alles treft, die alle leden van het gezin onderscheidt, en die in geheel het familieleven en bij elk optreden van het gezin of zijn leden, u telkens weldadig aandoet. En zoo breidt zich dan het terrein van geest en geest al meer uit. Van de enkele personen naar een geheel gezin, van een gezin tot een familie, van een familie tot heel een geslacht. En veel breder nog tot heel een dorp, heel een stad, heel een gewest en heel een volk. Ten slotte heerscht zelfs in Europa een andere geest dan in Azië, in Afrika een andere geest dan in Amerika. En dwars door dat alles heen, hebt ge dan weer te rekenen met den geest van de goede burgers, de werkliefden of de armen. Met den geest der ouden van dagen of van het jonge volk. Met den geest onder de vromen en de wereldsche lieden. En nog breder met den geest der oudheid, den geest der middeleeuwen, den geest van den nieuweren tijd. En dan weer specialer met den geest van onzen tijd, d. i. met den geest dezer eeuw. Dit alles zijn geesten, die op breed terrein een overweldigend invloed oefenen, die de karakters beheerschen, den toon in het leven aangeven, het spoor voor de toekomst aanwijzen, en waartegen slechts zeer enkele zeer zelfstandige personen zich verzetten, om te beproeven, of het hun gelukken mocht, een anderen geest tot heerschappij te brengen.

Doch niet alleen naar het terrein, dat ze beheerschen, ook naar hun diepte van werking zijn deze geesten onderscheiden. De ééne geest beheerscht alleen de vormen en gewoonten van het leven. Een andere geest beheerscht alleen de zinswijze en denkwijze op een bepaald gebied. Weer een andere geest dringt tot de levensopvatting door, en drukt daardoor een stempel op heel onze bestaanswijze. Zoo gaat de heerschappij van zulke geesten almeer uit den omtrek van het leven naar het middelpunt van het leven. Hoe meer zulk een geest dit middelpunt nadert, hoe meer hij er in slaagt, om de gezindheid en de neigingen van het hart onder zijn heerschappij te brengen, invloed te oefenen op de karaktervorming, en het doel te bepalen waar een ieder zijn leven op aanstuurt. En eindelijk zijn er geesten die zoo diep in het hart der menschen doordringen, dat de wortel zelf van ons zielsleven er door bewerkt wordt, zoodat al wat uit dien wortel opkomt en opbloeit ten slotte de tint, het merkteken, het stempel van dien ééne zelfden geest vertoont. En het allerdiepst, ja tot in de pit en kern zelf van ons menschelijk leven, dringt zulk een geest ten slotte dan door, als de wortel zelf van het leven, van heel ons menschelijk geslacht, d. i. van de geheele menschheid, aan den beheerschenden invloed van zulk een geest onderworpen wordt. Zulk een alles beheerschende geest is de geest der zonde, die van het paradijs af in heel ons geslacht is gedrongen, en die tweewegbrengt, dat alle menschelijke levensuiting steeds den zondigen bijmaak gestand doet.

Houdt ge nu in het oog, dat deze machtige heerschappij van zulke geesten in al haar vertakkingen, zoo in de breedte, als in de diepte, steeds of ten goede of ten kwade werkt, dan zult ge het verstaan, dat er enerzijds zulk een heerschappij van allerlei geesten is, die ten slotte haar beweging niet Satan heeft, maar ook anderzijds dat er evenzoo een heerschappij van allerlei geesten is, die even breed vertakt, van God uitgaat, en dat er alzoo een gestadige worsteling bestaat tusschen twee heeren van geesten, enerzijds het geestelijken dat uit Satan is, en anderzijds het heeren van geesten, dat uit God werkt. Alzoo van den Boezen geest, en van den Heiligen Geest.

Naar Scheppingsordinantie moest heel ons menschelijk geslacht, moest heel ons menschelijk bestaan, moest heel onze menschelijke levensuiting, op elk terrein, in de breedte en in de diepte, in den omtrek en in het middelpunt, beheerscht worden door geesten die uit God zijn; en opdat dit mogelijk ware, moest God de Heilige Geest zelf in den wortel van heel onze menschelijke natuur, in het centrum van heel ons menschelijk geslacht, de groote drijvende, in ons inwonende kracht zijn. Maar zoo was onze ontwikkeling, zoo was het menschelijk geslacht niet. Het indringen van den geest der zonde was het indringen van den geest van Satan, en het indringen van den geest van Satan was het bannen van den Geest van God.

Wil dit nu zeggen, dat daarom het werk van Gods Geest op eenmaal in heel ons menschelijk leven ophield? In het minst niet. Als een klimop hoog tegen den kerkerwand staat opgegroeid, en ge knipt met een bijl dien klimop onder bij den grond van zijn wortel af, dan verdort daarom die klimop volstrekt niet op eenmaal over heel zijn hoogte en breedte. Integendeel, dan blijft die klimop nog lang ten groen in zijn blad, en eerst van lieverlede vangt de verrotting aan, die niet dan langzaam voortschrijdt. Zoo is het dan te verstaan, dat allerlei goede geesten uit God, ook na de zonde zijn blijven doorwerken, en dat God in zijn Gemeente gratis de werking dezer goede geesten zelfs nog versterkt heeft. Maar wat af was gesneden was de centrale werking van God zelf in de kern, in het hart, in het middelpunt van ons menschelijk geslacht. Er was nog werking, er waren nog gaven des Heiligen Geestes op allerlei manier waarneembaar, maar God de Heilige Geest zelf woonde niet meer in het centrum van ons menschelijk leven. En nu is heel het plan des heils, heel het werk der Verlossing er op aangelegd, om die schade te herstellen, en dit inwonen van God den Heiligen Geest in het centrum van ons geslacht weer mogelijk te maken. Daartoe is Israël afgezonderd van de volken. Daartoe heeft de Zone Gods een menschelijke natuur aangenomen. Daartoe is Christus het Hoofd des Lichaams, d. i. het Hoofd van ons herboren menschelijk geslacht geworden. En daarom juist kon de Heilige Geest in dit centrum van ons menschelijk geslacht zijn woning niet weer maken, alvorens de Christus verheerlijkt was, en in dien verheerlijkten Christus het aansluitingspunt in onze menschelijke natuur was gegeven, waardoor de volle gemeenschap tusschen God en onze menschheid weer tot stand kon komen, doordien God de Heilige Geest die herboren menschheid tot zijn woonstede koos.

Vandaar de scheiding tusschen wat de Schrift „de wereld” noemt, welke wereld den Heiligen Geest niet kan ontvangen, en zelfs niet ziet, en de Gemeente of het Lichaam van Christus (d. i. de herboren menschheid), die God den Heiligen Geest

Aangedaan met kracht uit de hoogte.

Uit de binnenlanden van Afrika, liet de bekende Daval Livingstone tot de kerk van Christus een roepstem uitspreken, die om erbarming vroeg voor de groote menigte heidenen, welke daar gevonden werden. Die stem vond haar echo in de bede van Stanley, toch niet te toeven met het uitzenden van predikers des Evangelies. Immers had hij op zijn reis van Zanzibar dwars door Afrika in de duizend dagen, die deze duurde, geen enkele Christen ontmoet. Die bede en die roepstem vonden weerklink in het hart van velen. Allereerst in het hart van Henry Richards, een Engelsman, die in 1879 met een vriend en strijdenoot vertrok uit Europa naar Zanzibar. Van daar begonnen dezen hun tocht door Afrika heen, totdat zij kwamen te Buzza Manteke, dat op 120 mijlen van de Congorivier gelegen is, en vestigde daar een zendingspost, omdat het een middelpunt vormde van verscheidene dorpen, allen bewoond door menschen, die de vreemdeelingen vriendelijk ontvingen. Die vriendelijkheid was wel haast het enige goede, dat van deze menschen te zeggen was. Overigens toch waren

zij verzonken in de zonden des heidendoms, roofzucht en leugenschuldigheid. Doch dit kon de zendingen niet afschrikken. Zij ondervonden echter spoedig, dat die begunnen missie niet op rozen ging. Vooreerst nam de dood een der missionairen spoedig weg, zoodat Richards zich in September 1879 geheel alleen bevond op het arbeidsveld van Buzza Manteke. In de tweede plaats moest Richards trachten zich de taal des volks, waaronder hij was komen wonen, eigen te maken, een werk, dat zeer zwaar was, daar hij zelfs geen alfabet, geen taaleer vond. Hoe geheel anders ging het op den Pinksterdag der Christelijke kerk, toen de apostelen de groote werken Gods verkondigden en ieder der hoorders ze in zijn eigen taal hoorde prediken. Deze buitengewone gave der vreemde talen echter heeft de Heilige Geest niet lange in Christus' kerk bewaard. Richards moest op de gewone wijze de taal zijner Afrikanen leeren. Wat hij hoorde schreef hij op het geluid afgaande, met de letters van zijn taal op. Daarna beproefde hij de betekenis der opgegeven woorden te leeren kennen. 't Daurde soms drie maanden en langer, eer hij de betekenis wist. Eindelijk kon hij zich verstaanbaar maken in de taal des volks, stelde een spraakleer saam en vond een letterschrift uit. Natuurlijk begon hij nu den Bijbel te vertalen. Tegelijk sprak hij den heidenen van God en zijn Woord, zich behalve bij het Oude Testament en de verhalen van schepping en zondeval. De diepte van hunne schuld wilde de zending

deze menschen doen begripen, maar vier jaren later was hij nog geen stap voortgekomen met hen. Zondaars voelden zich niet diegenen, welke ziekten, ongeluk en tegenspoed voor tooverij hielden en Njambi niet verdeen, omdat die in hunne oogen geen goede god was. Neerslachtig over het mislukken van zijne pogingen om zijne hoorders hun eigen toestand te doen inzien, nam hij den raad in van vrienden, wat hij toch doen moest, om meer gehoor te krijgen. Volgens hun advies begon hij met voor de heidenen de Tien Geboden te vertalen en te verklaren. Zij vonden de wet zeer mooi, maar achtten zich er niet schuldig aan. Wat een stompingheid! Wat een onkunde! Teleurgesteld begon Richards opnieuw te onderzoeken, of hij niet bij zijne prediking een andere methode moest volgen. En wat bleek hem toen? Dat hij daarbij te veel gezien had op den invloed en de kracht zijner woorden. Van zijnen arbeid had hij vruchten verwacht en vergeten dat, zou er bekeering komen, er kracht uit de hoogte moest komen, als in de dagen der apostelen. Hij zag nu van zich zelve af en zocht den Heere, Hem vrijelijk biddende zijn werk te doen en den Heiligen Geest uit te storten. Tegelijk begon hij het Nieuwe Testament te vertalen en wel het Evangelie van Lukas. Wat bij vertaald had, las hij zijnen bezoekers voor. En ziet, nu bemerkte hij bij de heidenen meer aandacht. Doch daar kwam een nieuwe moeilijkheid. Gekomen aan Luc. 6: 13 durfde hij de woorden: „Geef aan een iegelijk, die u

vraagt,” niet te vertalen en voor te lezen aan de Afrikanen, overtuigd, dat zij dan zouden gaan vragen al wat hij had. En hoe zou hij dan doen? Moest hij niet weigeren? Na lange worsteling besloot hij eenvoudig voort te gaan met de vertaling en voorlezing van Lukas, dus ook van de woorden, die hem zoo gehaald hadden. Zeker, dat de Heere zou voorzien. Wat hij gevreesd had gebeurde. Nauwelijks had hij Lucas 6: 13 voorgelezen, of zijne hoorders begonnen hem te vragen wat zij wilden. Hij gaf en gaf zoolang, totdat zij beschaamd waren over de gehoortzaamheid van den dienaar Gods aan diens Woord. De genade werkte in hen, vooral toen hij hun het lijden en sterven van den Christus voorlas. Jezus zou nooit gestorven zijn, als wij geen zondaren geweest waren. Het was om uwe en mijne zonden dat Hij stierf, waren woorden, die een diepen indruk op de mannen en vrouwen van Buzza Manteke maakten. Langzamerhand zag de arbeider vruchten op den zendingenarbeid. „De Heere deed toe tot de gemeente die zalig werden.” Vervolging bleef niet uit, maar tegen de kracht des Geestes vermag geen macht van Satan en wereld. Velen geloofden en werden gedoopt. Hunne afgoden brachten zij samen om er een vreugdevuur van te ontsteken, terwijl uit menig hart de belijdenis vloede: „Ik geloof, dat Jezus mijne zonden weggenomen heeft. Ik geloof dat Hij mij gered heeft.”

DE GAAY FORTMAN.